

PENİS FRAKTÜRLERİ: ETYOLOJİ, TANI VE UZUN DÖNEM CERRAHİ TEDAVİ SONUÇLARI

PENILE FRACTURES: ETIOLOGY, DIAGNOSIS AND LONG TERM RESULTS OF SURGICAL TREATMENT

USTA, M.F., KUYUMCUOĞLU, U., APUCU, O., FAYDACI, G., CEBER, S., ÖZGÜL, A.

Kartal Eğitim-Araştırma Hastanesi Uroloji Kliniği, İSTANBUL

ÖZET

Penis fraktürü: Penisin erekşiyon anında ani olarak zorlanması ya da bükülmesi sonucu ortaya çıkan, korpus kavernozum rüptürü ile karakterize bir klinik tablodur. Olguların yaklaşık olarak %10-30'unda korpus kavernozum rüptürü ile birlikte uretral travma da meydana gelmektedir.

Bu çalışmada: Penis fraktürü nedeniyle kliniğimizde opere edilen hastalar retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Kliniğimizde 1992-1999 yılları arasında penis fraktürü tanısı konulan 23 hastaya acil cerrahi tedavi uygulandı. Serimizdeki hastalarda penis fraktürlerinin; en sık мастурбasyon sırasında erekşiyon halindeki penisin zorlanması ya da bükülmeye çalışılması sırasında ortaya çıktıgı tespit edildi. Hastaların tümüne tanının konulmasıyla birlikte acil kavernozorafi tedavisi uygulandı. 2 hastada korpus kavernozum rüptürü ile birlikte incomplete uretra rüptürü de tespit edildiğinden, bu olgularda uretraya yönelik cerrahi tedavi de yapıldı. Hastaların hiçbirinde postoperatif erken dönemde herhangi bir komplikasyon ile karşılaşılmadı. Ayrıca postoperatif 6. ve 12. aylarda tekrar değerlendirilen hastalarda erektil disfonksiyon, penile kurvatur ve penile fibrozis gibi geç dönem komplikasyonlarından herhangi birine de rastlanmadı.

Penis fraktürü, tanının konulmasıyla birlikte acil olarak cerrahi tedavi uygulanması gereken bir klinik tablodur. Günümüzde hastlığın konservatif tedavisi önerilmemektedir. Tanıya yardımcı olması amacıyla preoperatif dönemde kavernozografi tetkikinin rutin olarak yapılması tartışılmaktır. Buna karşılık korpus kavernozum rüptürü ile birlikte uretral travmanın da düşünüldüğü olgularda cerrahi girişim öncesi rutin uretrografi tetkiki yapılması çok sayıda yazar tarafından önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Penis fraktürü, uretra travması

ABSTRACT

Penile fracture; a clinical state that is characterized by corpus cavernosal rupture, resulted from sudden bending or pressing on the penis during penile erection. Urethral trauma can also concomittantly occur in 10-30% of cases.

In this study, we retrospectively reviewed the charts of cases who underwent surgery due to penile fracture in our clinic.

Between 1992-1999, 23 patients with the diagnosis of penile fracture were immediately treated by surgery. Most common cause of penile fracture was trying to bend or force against the erect penis during masturbation in our cases. Tears of corpus cavernosum were immediately repaired in all cases. Urethra was also surgically repaired in 2 cases with concomittant incomplete urethral rupture. No complication was observed during early postoperative period. Complications such as erectile dysfunction, penile curvature and penile fibrosis were also not observed in any of the cases after 6th and 12th months postoperative follow-up.

Penile fracture is a clinical state that needs immediate surgical treatment when the diagnosis made. Nowadays conservative treatment of disease usually is not suggested. Routine preoperative cavernosography to help diagnosis is discussible. In contrast several authors refer to do routine urethrography preoperatively in patients with suspected urethral trauma in addition to corpus cavernosal rupture.

Key Words: Penile fracture, urethral trauma

GİRİŞ

İlk penis fraktürü olgusu Malis tarafından 1925 yılında bildirilmiştir¹. Günümüze kadar İngilizce olarak yayınlanmış makalelerde bildirilen olgu sayısı yaklaşık olarak 250 dolayındadır². Ancak hastlığın ortaya çıkış şekli ve oluşuktan sonra klinik tablonun hastalar üzerinde yarattı-

ğı çekeğenlik ve utanma hissi nedeniyle bazı olguların gizli kaldığı ve olgu sayısının bilinenden daha fazla olduğu sanılmaktadır^{2,3,4,5}. Redman ve Miedema hastlığın insidansı ile ilgili olarak yaptıkları bir çalışmada sadece Arkansas eyaletinde rapor edilmemiş 25 olgunun varlığını saptamışlardır⁶.

Penis fraktürü, ereksiyon halindeki penisin korpus kavernozum ve/veya korpus spongiosumun ani travma ya da zorlanmayla birlikte yırtılması ile karakterize, nadir görülen bir klinik tablodur^{2,3,7,8}. Penis fraktürüün oluşumu sırasında; hastalar genellikle tipik bir kırılma sesi duyduklarını ifade etmektedirler. Ardından yavaş yavaş gelişen penil ağrı, ereksiyonun ortadan kalkması ve son olarak da penisin hızla şişerek tipik ‘patlican’ deformitesi görüntüsünü alması söz konusu olmaktadır^{2,3,7,8,9}. Bu görüntü cilt ile tunika albuginea arasındaki tüm fasiyal kompartimantalı kanamaya bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Oluşan ekimoz ve ödemin ardından, yırtılmanın olduğu tarafın kontrateraline doğru penil deviasyon gelişmektedir. Hastaların yaklaşık olarak %10-30’unda korpus kavernozum yırtılmasıyla birlikte gelişen uretral travma sonucu hematüri ve miksiyon güçlüğüünün de ortaya çıktığı bildirilmektedir^{2,3,10}.

Önceleri penis fraktürüün tedavisinde konseratif yaklaşım önerilirken, günümüzde yapılan çalışmalarla acil cerrahi girişim uygulamması gereği kabul edilmektedir^{2,7,8,9,10,11}.

Cerrahi tedavide cilt altı hematomu boşaltılmakta ve korpus kavernozum ve/veya uretrada oluşan lasersyon repara edilmektedir. Cerrahi tedavi sayesinde nekahat dönemi kısaltmakta, penil deviasyon, fibrozis ve erkektil disfonksiyon olasılığı azalınaktadır.

Birçok çalışmada penis fraktürüün etyolojisinde en sık karşılaşılan faktörün cinsel ilişki olduğu bildirilmiştir^{7,8,12,13}. Ancak son yıllarda bazı ülkelerde yayınlanan çalışmalarдан мастurbation sırasında penisin çeşitli yönlerde doğru itilmesi ya da büükülmeye çalışılması sırasında oluşan fraktürlerin sayısının da bir hayli fazla olduğu anlaşılmaktadır^{7,14,15,16}. Tüm bunların dışında penis fraktürü etyolojisinde; Penis erekson halindeyken; uykuda yataktaki dönülmesi, ağaçtan düşme, kavga amında gelen travma, yatak kenarına çarpma, ata binme, koitus esnasında tekerlekli sandalyeden düşme gibi nadir ve ilginç nedenler de bildirilmiştir^{7,18}.

Bu çalışmamızda: 1992-1999 tarihleri arasında kliniğimizde penis fraktürü nedeniyle operere edilen 23 hasta, etyoloji, tanı ve uzun dönem tedavi sonuçları açısından literatür eşliğinde tartışılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

1992-1999 yılları arasında kliniğimizde 23 hastaya penis fraktürü tanısı konulmuştur. Hastaların yaşı 25-50 arasında ($ort: 32.4 \pm 6.2$) değişmekte olup, penis fraktürü oluşumu sonrası kliniğimize başvuru süreleri 3-24 saat arasında değişmekte idi ($ort: 6.4 \pm 3.1$ saat).

Acil polikliniğimize başvuran hastaların tümü, ayrıntılı anamnez, fizik muayene ve tam idrar analizi ile değerlendirildi. Olguların tümünde, penisin ereksonanında çeşitli nedenlerle değişik yönlerde büükümesi ya da zorlanması sonucu duyulan tipik kırılma sesi ve ardından gelişen penis ağrısı, ereksonun kaybı ve penisin şişerek morarması hikayesi mevcut idi. Ek olarak 2 hasta, penis fraktürü sonrası ortaya çıkan meatal kanama varlığını ifade etmiştir.

Çalışmamızdaki hastalar penis fraktürüün etyolojisini açısından değerlendirildiğinde 13 hasta masturbation sırasında penisin el ile değişik yönlerde zorlanarak itilmesi sırasında penis fraktürüün gelişliğini ifade etmiştir. Buna karşılık 5 hasta, koitus sırasında partneriyle birlikte klasik koitus pozisyonu dışında değişik bazı pozisyonları denerken; penisin zorlanarak büüküldüğünü ve ardından penis fraktürüün olduğunu bildirmiştir. 4 hastada uykudan yataktaki dönülmesi sırasında, 1 hastada ise penis erekson halinde iken yatağın kenarına çarpma sonrası penis fraktürü oluştugu saptanmıştır (Tablo-1).

ETYOLOJİ

Manipülasyon: 13

Koitus: 5

Uyku sırasında yataktaki dönme: 4

Yatağın kenarına çarpma: 1

TRAVMA LOKALİZASYONU

Distal penis (Sağ): 8

Distal penis (Sol): 7

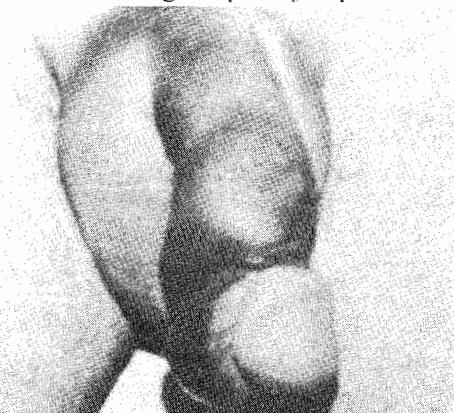
Midpenis (Sağ): 6

Bilateral distal penis+inkomplet uretral: 2

Tablo-1: Penis fraktürü tanısı konulan hastalarda etyoloji ve travma lokalizasyonları.

Hastaların fizik inuayenelerinde; penis fraktürü sonrası gelişen tipik ‘patlican’ deformitesi

inspeksiyonla saptandı (Resim-1). Ayrıca tüm hastalarda penis, muhtemel laserasyon lokalizasyonunun kontlateraline doğru deviasyon halinde idi. Meatal kanama belirtisi de olan 2 hastada yapılan fizik muayenede uretroraji tespit edilirken, geri kalan hastaların hiçbirinde yapılan tam idrar analizi sonucu herhangi bir patoloji saptanmadı.

Resim-1: Penis fraktürü nedeniyle opere edilen bir hastanın preoperatif görünümü

Hastaların tümüne penis fraktürü tanısı konulmasıyla birlikte acil cerrahi girişim uygulandı. İlk olarak; uretral travması olmadığı düşünülen hastalara, herhangi bir zorlanmanın olmamasına dikkat edilerek transuretral 16F Foley kateter yerleştirildi. Uretral travması olduğu düşünülen ve fizik muayenede uretroraji tespit edilen 2 hastaya kateterizasyon uygulanmadı. Ardından koronal sirkumsizyon insizyonu yapılarak penis cildi penis köküne kadar disseke edildi. Cilt altı hematomunun boşaltılması ardından tunika albuginea'daki laserasyon bölgesi tespit edilerek 2/0 polyglactin sütür materyeli ile primer olarak repar edildi. Tunika albuginea rüptürü ile birlikte uretra rüptürü de olduğu düşünülen 2 hastaya, peroperatif dönemde cilt dissekşiyonu gerçekleştirildikten ve cilt altı hematom boşaltıldıktan sonra, fossa navikülerise yerleştirilen 14F Foley kateterden izotonik NaCl solusyonu verilerek, uretral ekstravazasyon olup olmadığı gözlandı. Uretral ekstravazasyonun görüldüğü her iki hastada cerrahi eksplorasyonun devamında inkomplet uretra rüptürü saptandı. Bu 2 hastaya korpus kavernozum reparasyonu ile birlikte transuretral yerleştirilen 16F Foley kateter üzerinden 3/0 polyglactin sütür materyeli kullanılarak uretra reparasyonu yapıldı. Operasyon sonrası hastala-

rın tümüne 7 gün süreyle elastik bandaj uygulandı. Uretral travması olmayan hastaların Foley transuretral kateteri postoperaftif 1.günde alındı. Uretraya yönelik cerrahi tedavinin de uygulandığı hastalarda ise transuretral kateterizasyon postoperaftif 14.güne kadar uzatıldı.

Hastaların tümüne peroperatif dönemde profilaktif amaçlı 1.kuşak sefalosporin antibiyoterapi uygulandı. Postoperatif 1.günde eksterne edilen hastalara, 6 hafta süreyle cinsel ilişkiye girmemeleri önerilerek, kendilerinden postoperaftif 6. ve 12. aylarda kontrole gelmeleri istendi.

SONUCLAR

Acil cerrahi girişim uygulanan hastaların 8'inde laserasyon distal sağ korpus kavernozumda, 7'sinde ise distal sol korpus kavernozumda tespit edilirken 6 hastada midpenil sağ korpus kavernozumda laserasyon saptandı. Son olarak 2 hastada da bilateral korpus kavernozumda laserasyon ile birlikte inkomplet uretral laserasyon tespit edildi. Bunun dışında korpus kavernozum laserasyonlarının tümünün transvers ve preoperatif dönemde tıhmin edildiği gibi penis deviasyonun kontralateralinde olduğu görüldü. (Tablo-1).

Hastaların hiçbirinde, postoperaftif erken dönemde minimal penis ödemi dışında, yara enfeksiyonu ya da cilt nekrozu gibi herhangi bir komplikasyon ile karşılaşılmadı. Ayrıca postoperaftif dönemde uygulanan elastik bandaja bağlı gelişebilen cilt iskemisi de görülmedi. Postoperaftif 6. ve 12. aylarda yapılan değerlendirmelerde; erektil disfonksiyon, koitus sırasında oluşan penis ağrısı, penis fibrozis ve penis deviasyon gibi postoperaftif geç dönem komplikasyonlarından herhangi birine rastlanmadı. Korpus kavernozum laserasyonu ile birlikte inkomplet uretra laserasyonu da tespit edilen 2 hastanın, postoperaftif 6. ve 12. aylarda yapılan değerlendirmesinde miksyon ile ilgili herhangi bir şikayet saptanmadı.

TARTIŞMA

Penis fraktürü, genital bölgenin lokalizasyonu ve yüksek orandaki mobilitesi nedeniyle nadiren karşılaşılan bir cerrahi antitedir^{4,8,19}. Penis flask evredeyken tunika albuginea'nın kalınlığı 2mm dolayındadır. Ancak erekşiyon sırasında bu değer 0.5mm'ye hatta 0.25mm'ye kadar inebilmektedir^{2,3,8,20}. Bundan dolayı erekşiyon

sırasında penisin ani olarak zorlanması ya da bükülmesi, tunika albuginea'nın yırtılmasına ve bunun sonucu penis fraktürü oluşumuna neden olabilmektedir.

Ereksiyon anında intrakavernozał basıncın 90mmHg dolaylarına kadar yükseldiği bilinmektedir²⁶. Yapılan in vitro çalışmalarla izole edilmiş tunika albugineada gerilme kuvvetinin 600-750mmHg düzeyinde kadar çıkabildiği rapor edilmiştir. Tunika albugineanın yırtılabilmesi için gerekli olan basınc ise 1500mmHg'nın üzerinde olduğu bildirilmiştir²⁶.

Korpus kavernozał'da herhangi bir rüptür olmadan sadece derin dorsal venin rüptüre olduğu olgularda da benzer bir klinik tablo ortaya çıkabilemektedir^{8,21,22}. Derin dorsal ven rüptürünü oluşturan nedenler ile tunika albuginea rüptürünü ortaya çıkarılan nedenler birbirinin aynısıdır. Derin dorsal ven rüptürleri sonrasında da cilt altı dokularda ekimoz ve hematom ortaya çıkabilemektedir. Her iki klinik tablo arasındaki ayırmayı yapabilmek oldukça güçtür. Genellikle tanı cerrahi eksplorasyon sırasında konulabilmektedir. Penis fraktürü olgularında yapılan fizik muayene sırasında; genellikle penisin tunika albugineada rüptür olan tarafın aksi yönüne doğru deviye olduğu görülmekte ve palpasyon ile de yırtığın varlığı tespit edilebilmektedir^{2,3,8,10}.

Buna karşılık; bulguların bu kadar tipik olmadığı olgulara da rastlanmaktadır. Bundan dolayı; kimi yazarlar preoperatif dönemde penis fraktürü tanısı konulan hastalarda kavernozał tıtkının rutin olarak yapılmasını önermektedirler^{2,8,23,24,25}.

Aynı yazarlar bu tıtkık sırasında tespit edilen ekstravazasyonun korpus kavernozałındaki rüptür varlığının net bir şekilde ortaya koyacağıını bildirmektedirler. Yöntemin kolay uygulanabilir oluşu ve sofistike ekipman gerektirmemesi önemli bir avantaj olarak ileri sürülmektedir.

Karadeniz ve arkadaşları, penis fraktürü nedeniyle opere ettiği 21 hastadan, cerrahi eksplorasyon sırasında tunika albugineanın intakt olduğu buna karşılık derin dorsal ven rüptürünün tespit edildiği 2 hasta preoperatif dönemde yapılan kavernozał tıtkının rutin olarak ekstravazasyon saptamadıklarını bildirmiştir⁸.

Buna karşılık Mydlo ve arkadaşları penis fraktürü tanısı koydukları 7 hastanın tümünde kavernozał tıtkığını yapmışlar ve 1 hasta kavernozał tıtkığında ekstravazasyon tespit etmedikleri halde cerrahi eksplorasyon sırasında unilateral korpus kavernozał rüptürü tespit ettiğini bildirmiştir². Kavernozał grafide ekstravazasyonun saptanmadığı buna karşılık cerrahi eksplorasyon sırasında korpus kavernozał yırtığının saptandığı hastalarda, fraktür sonrası oluşan hematom; muhtemelen yırtığı tamponne etmekte ve buna bağlı olarak ekstravazasyon tespit edilememektedir. Bazı kayınlarda kavernozał grafide ekstravazasyonun tespit edilmediği buna karşılık peroperatif dönemde korpus kavernozał yırtığının tespit edildiği olguların oranının %15 olduğu bildirilmektedir². Ayrıca işlemin ağırli oluşu, enfeksiyon ve allerji riski taşıması nedeniyle de tercih edilmemesi gerektiği bildirilmektedir².

Asgari ve arkadaşları, penis fraktürü nedeniyle opere ettiği hastaların hiçbirinde preoperatif dönemde kavernozał tıtkığını uygulamamışlardır. Fizik muayene ile penis fraktürü tanısı koydukları hastaların tümünde, peroperatif dönemde korpus kavernozałda yırtık tespit ettiğiler gibi, preoperatif dönemde sadece fizik muayene ile korpus kavernozałındaki yırtığın lokalizasyonu ile ilgili yaptıkları tahminlerin de peroperatif dönemde doğru çıktığını görmüşlerdir⁹.

Klasik klinik bulguların dışında Mikroskopik-makroskopik hematüri ya da uretroraji varlığının tespit edildiği hastalarda muhtemel bir uretra travması akla gelmelidir. Penis fraktürü olgularında korpus kavernozał travması ile birlikte uretra travması görülmeye sikliğinin %10-30 dolaylarında olduğu bildirilmektedir. Bu tip olgularda uretrografi tıtkığının rutin olarak yapılması birçok yazar tarafından önerilmektedir^{2,3,9,10,20}.

Buna karşılık bazı yazarlar uretrorajisi olduğunu halde uretrografi tıtkığında ve cerrahi eksplorasyonda uretral travmanın tespit edilemediği olgular bildirmiştir². Bu olguların uretrorajilerinin muhtemelen mukozal travmaya bağlı gelişmiş olabileceği düşünülmüştür. Mydlo da 7 penis fraktürü olusunu tedavi ettiği serisinde, meatal kanaması olduğu halde, uretrografide tıtkığında ekstravazasyonun tespit edilmediği ve peroper-

tif olarak da uretral travmanın saptanamadığı 2 hasta bildirmiştir².

Serimizdeki 23 penis fraktürü olgusundan hiçbirine preoperatif dönemde kavermozografi tetkiki uygulanmamıştır. Uretroraji tespit edilen 2 hastamıza ise; radyoopak maddelerin allerjen özelliği gözöne alınarak preoperatif dönemde uretrografi tetkiki yapmak yerine, peroperatif dönemde cilt disseksiyonu ve cilt altı hematomun boşaltılması ardından fossa navikularise yerleştirilen 14F Foley sondadan izotonik NaCl solusyonu vernik suretiyle uretradan ekstravazasyon olup olmadığını gözle görmeyi tercih ettiler. Her iki hastada da bu işlem sırasında ekstravazasyon gözle görülmüş ve bilateral korpus kavernoziom rüptürü ile birlikte inkomplet uretra rüptürünün varlığı saptanmıştır.

Son dönemlerde Fedel ve arkadaşları penis fraktürü tanısında, penis patolojilerinde pek de kullanılmayan Manyetik Rezonans tetkiki üzerinde durmuşlardır. Yumuşak dokuların bu yöntemle çok iyi vizualize olması, patolojilerin kolay görüntülenmesini sağlamaktadır¹⁰. Penil anatomi de 3 boyutlu olarak çok iyi vizualize edilmektedir. Özellikle pendüler uretrada, uretrografi tetkiki ile saptanamayan patolojiler kolaylıkla görülebilmektedir. Tetkikin rutin kullanım güçlüğü, pahalı oluşu ve penis fraktürü tanısının fizik inayene ile çoğunlukla kolayca konulabilmesi nedeniyle, Manyetik Rezonans tetkikinin Fedel'in çalışmasında belirttiği gibi penis fraktürü tanısının konulmadığı nadir olgularda yararlı olabileceğini düşünüyoruz.

Penis fraktürünün etyolojisinde koitus; bazı yayınlarda en sık rastlanan neden olarak bildirilirken, özellikle son yıllarda yayılanan ortadoğu kaynaklı çalışmalarında, penis fraktürlerinin daha çok мастурбasyon sırasında erekşiyon halindeki penisin zorlanması ya da büükülmesi ile ortaya çıktıığı bildirilmektedir^{8,12,13,14,15,16}.

Kuyumcuoğlu ve arkadaşları da 12 penis fraktürü olgusunda yaptıkları çalışmalarda penis fraktürü oluşumunda en sık rastlanan etyolojinin masturbasyon sırasında penisin büükülmeye çalışması olduğunu tespit etmişlerdir¹⁶.

Buna karşılık Nane ve arkadaşları 16 hastalık serilerinde, penis fraktürünün en sık erekşiyon halindeki penisin el ile zorlanarak flask hale

getirilmeye çalışılması sırasında ortaya çıktığını bildirmiştir¹⁷.

Bizim çalışmamızdaki penis fraktürlerinin etyolojisi incelendiğinde benzer sonuçlar elde edilmiştir. Serimizdeki hastaların 13'ünde, мастурбasyon sırasında erekşiyon halindeki penisin çeşitli yönlere doğru büükülmeye çalışılması en sık rastlanan penis fraktürü nedenidir.

Önceleri penis fraktürü tedavisinde konseratif yaklaşım önerilmiştir. Thompson uretral kateter konulmasını, baskılı soğuk-sıcak pansuman uygulamaları ile antibiyotik ve analjezik tedavilerini önermiştir. Ayrıca tripsin gibi enzimlerin intranuskuler kullanımını da gündeme getirmiş ve erekşiyonun diazepam tipi droqlarla engellenmesini önermiştir^{9,11}.

Ancak günümüzde yapılan çalışmaların tümünde; tanının konulmasıyla birlikte uygulanacak olan acil cerrahi tedavinin üzerinde durulmaktadır. Acil cerrahi tedavinin geciktirildiği ya da konservatif tedavinin tercih edildiği olgularda %10 oranında fibrotik plak oluşumu ve buna bağlı gelişen penil deformite gibi komplikasyonlar bildirilmiştir. Ayrıca konservatif tedavi uygulanan hastalarda erektil disfonksiyon ve ağrılı koitus varlığı da bildirilinemektedir^{2,3,12,20}.

Nicholsen 1983 yılında yapmış olduğu bir çalışmada cerrahi tedavi uyguladığı 26 penis fraktürü olgusunun hiçbirinde erken ya da geç dönemde herhangi bir komplikasyon gelişmediğini buna karşılık konservatif tedavi uyguladığı 24 hastadan 7'sinde penil abse, enfekte hematom, persiste üriner ekstravazasyon, erekşiyon anında deformite ve penil plak gelişliğini tespit etmiştir¹².

Penis fraktürünün tedavisinde cerrahi tedavinin seçimi ne kadar önemli ise uygulanacak olan tedavinin ivedi olması da bir o kadar önemlidir. Asgari'nin çalışmasında penis fraktürü nedeniyle cerrahi tedavi uygulanan hastalardan postoperatif dönemde penil kurvatur ve erekşiyon anında ağrı şikayeti gelişen 3 hastanın; fraktür gelişimden sonra, 48 saatten daha geç sürelerde opere edilen hastalar olduğunu bildirilmektedir⁹.

Çalışmamızdaki hastaların penis fraktürü oluşumu sonrası kliniğimize başvuru süresi 24 saatten daha fazla değildi. Hastaların hiçbirinde postoperatif geç dönemde komplikasyonlarının gö-

rülmemesinin; muhtemelen cerrahi tedavinin geciktirilmemesi ile ilgili olduğunu düşünüyoruz.

Bununla birlikte bazı yaynlarda çeşitli nedenlerle gelişen penil travmalar sonrasında erektil disfonksiyon şikayetiinin sıkça karşılaşılan bir patoloji olduğu bildirilmektedir. Pensom ve arkadaşları cinsel ilişki, mastürasyon ve çeşitli kazalar sırasında penil travma geçirmiş olan ve erektil disfonksiyon şikayeti gelişen 19 hastanın penil hemodinamik incelemesini yapmışlar ve hastaların %84'ünde veno-oklusif disfonksiyon ve %37'sinde kavernozal arter yetersizliği tespit etmişlerdir. Bunun dışında hastaların %28'inde de midşafat düzeyinde kavernozal arter oklüzyonu bulunduğu göstermiştir²⁶.

Munnariz ve arkadaşları da künt pelvik ya da perineal travma hikayesi ve beraberinde erektil disfonksiyon şikayeti olan 131 hastada yaptıkları çalışmada, %62 oranında veno-oklusif disfonksiyon ve %70 oranında kavernozal arter yetersizliğinin olduğunu tespit etmişlerdir. Özellikle proksimal korpus kavernozumun maruz kaldığı künt travma sonrasında, lokalize intrakavernozal yara iyileşmesinin meydana geldiği ve bunun sonucu oluşan skar dokusunun, ilgili bölgelerdeki subtunikal venüllerin ekspansiyon ve kompresyonunu engellediği tahmin edilmektedir. Bunun sonucu olarak da veno-oklusif disfonksiyonun meydana geldiği düşünülmektedir^{27,28,29}.

Frederic ve arkadaşları da yaptıkları bir başka çalışmada: Erektil disfonksiyon nedeniyle takip edilen ve künt perineal travma hikayesi olan 20 ve künt pelvik travma hikayesi olan 7 hastaya selektif pudental arteriyografi tetkiki yapmışlardır. Künt pelvik travma hikayesi olan hastaların %92'sinde, künt perine travma hikayesi olan hastaların ise %35'inde kavernozal arter lezyonu tespit edilmiştir³⁰.

Çalışmamızda ve serimize yakın sayıda hastanın değerlendirildiği diğer çalışmalarında, yüksek oranlarda erektil disfonksiyonun tespit edilmediği anlaşılmaktadır. Ancak bu çalışmaların tümünde erektil fonksiyon; postoperatif geç dönemlerde hastaların verdiği anamnez esas alınarak değerlendirilmiştir. Hastaların penil hemodinamileri değerlendirilmemiştir. Bundan dolayı aslında var olan hemodinamik patolojiler büyük bir olasılıkla tespit edilememiş olabilir. Yukarıdaki çalışmalardan anlaşılabileceği gibi ürogeni-

tal bölgenin travmaları sonrası görülen penil hemodinamik patolojilerin oranı hiç de düşük değildir. Bundan sonraki çalışmalarında, penis fraktürü tanısı konulan hastaların postoperatif dönemde erektil disfonksiyon açısından değerlendirilmesinde anamnezin yanında penil hemodinamik incelemesi de rutin olarak yapılması gündeme gelebilir.

Cerrahi girişim sırasında genellikle koronal sirkumsizyon insizyonu tercih edilmektedir. Penis, köküne kadar disseke edilerek korpooreal ve/veya uretral travma lokalizasyonu kolaylıkla ortaya çıkarılabilmektedir.

Mellinger ve arkadaşları penis fraktürü nedeniyle opere ettikleri 2 hastada, Abber ve Luc tarafından tarif edilen ve venojenik erektil disfonksiyonun cerrahi tedavisinde kullanılan bir insizyonu tercih etmişlerdir. Bu insizyon penis lateralinde, skrotumun üst sınırlarından başlayıp dorsalde penis kökünün üstüne kadar uzanan 3-4cm'lik bir insizyondur. Yazarlar bu teknikle özellikle tedavisi geçikmiş ve penis köküne yakın lokalizasyonlarda oluşmuş travmaların daha rahat olarak ortaya konulabildiğini bildirmiştir¹⁹.

Sonuç olarak: Penis fraktürü nadir karşılaşılan, klinik bulgu ve fizik muayene ile tanısı rahatlıkla konulabilen bir cerrahi hastaluktur. Literatür bilgilerinden, tedavisinin geciktirilmesi ya da konservatif yaklaşımların uygulanmasının önemli olanlarda komplikasyonlara neden olabileceği anlaşılmaktadır. Bundan dolayı penis fraktürü; tanının konulmasıyla birlikte acil cerrahi tedavisi zorunlu olan bir klinik tablodur.

KAYNAKLAR

- 1- Malis J: Kausistik der Fractura Penis. Arch. Klin. Chir. 129: 651-653, 1924
- 2- Mydlo JH, Hayyeri M and Macchia RJ: Urethrography and cavernosography imaging in a small series of penile fractures: A comparison with surgical findings. Urol 51(4): 616-619, 1998
- 3- Kowalczyk J, Athens A and Grimaldi A: Penile fracture: An unusual presentation with lacerations of bilateral corpora cavernosa and partial disruption of the urethra. Urol 44(4): 599-601, 1994
- 4- Godec CJ, Reiser R and Logush AZ: The erect penis injury prone organ. J Trauma 28: 124-126, 1998

- 5- **Lehman E and Kremer S:** Fracture of the penis. *Surg Gynecol Obstet* 171: 148-150, 1990
- 6- **Redman JF and Miedema EB:** Traumatic rupture of corpus cavernosum: a case report and survey of the incidence in Arkansas. *J Urol* 126: 830-831, 1981
- 7- **Ruckle HC, Hadley HR and Lui PD:** Fracture of penis: Diagnosis and Management *Urol* 40(1): 33-35, 1992
- 8- **Karadeniz T, Topsakal M, Ariman H, et al:** Penile fracture: differential diagnosis, management and outcome. *Br J Urol* 77: 279-281, 1996
- 9- **Asgari MA, Hosseini SY, Safarinejad MR, et al:** Penile fractures: Evaluation, therapeutic approaches and long term results. *J Urol* 155: 148-149, 1996
- 10- **Fedel M, Venz S, Andreessen R et al:** The value of magnetic resonance imaging in the diagnosis of suspected penile fracture with a typical clinical findings. *J Urol* 155: 1924-1927, 1996
- 11- **Thompson RF:** Rupture of the penis. *J Urol* 71: 226-228, 1954
- 12- **Nicolaisen GS, Melamud A and McAninch JW:** Rupture of the corpus cavernosum: surgical management. *J Urol* 130: 917, 1983
- 13- **Meares EM:** Traumatic rupture of the corpus cavernosum. *J Urol* 105: 407, 1971
- 14- **Taha SA, et al:** Fracture of the penis: surgical management. *Int Surg* 73: 63, 1988
- 15- **Ozen HA, et al:** Fracture of the penis-long term results of surgical treatment. *Br J Urol* 58: 551, 1986
- 16- **Kuyumcuoğlu U, Erol D, Baltacı L, et al:** Traumatic rupture of corpus cavernosum, *Int Urol Nephrol* 22 (2): 137-140, 1990
- 17- **Nane İ, Esen T, Tellaloğlu S, et al:** Penile fracture: emergency surgery for preservation of penile functions. *Andrologia* 23 (4): 309-311, 1991
- 18- **Kalash SS and Young JD:** Fracture of penis; controversy of surgical versus conservative management. *Urol* 24: 21, 1984
- 19- **Mellinger CB, Douenias R:** New surgical approach for operative management of penile fracture penetrating trauma. *Urol* 5: 429-432, 1992
- 20- **Tsang T and Demby MA:** Penile fracture with urethral injury. *J Urol* 147: 466-468, 1992
- 21- **Nicely ER, Costabile RA, Moul JW:** Rupture of the deep dorsal vein of the penis during sexual intercourse. *J Urol* 147: 150-151, 1992
- 22- **Orvis BR, McAninch JW:** Penile rupture. *Urol Clin N Amer* 16: 369-375, 1989
- 23- **Dever DP, Saraf PG, Cantanese RP, et al:** Penile fracture: operative management and cavernoscopy. *Urol* 22: 394-396, 1983
- 24- **Grosman H, Gray RR, St Louis EL, et al:** The role of the corpus cavernoscopy in acute 'fracture' of the penis. *Radiol* 144: 787-788, 1982
- 25- **Klein FA, Smith MJ, Miller N:** Penile fracture: diagnosis and management. *J Trauma* 25: 1090-1092, 1985
- 26- **Penson DW, Seftel AD, Krane RJ, Frohrib D and Goldstein I:** The hemodynamic pathophysiology of impotence following blunt trauma to the erect penis. *Jurol* 148: 1171-1180, 1992
- 27- **Munarriz RM, Yan QR, Nehra A, Udelson D and Goldstein I:** Blunt trauma: The pathophysiology of hemodynamic injury leading to erectile dysfunction. *J Urol* 153: 1831-1840, 1995
- 28- **Krane RJ, Goldstein I and Saenz de Tejada I:** Impotence. *New Engl J Med*: 321: 1648, 1989
- 29- **Saenz de Tejada I, Moroukian P, Tessier J, Kim JJ, Goldstein I and Frohrib D:** The trabecular smooth muscle modulates the capacitor function of the penis. Studies on a rabbit model. *Amer J Physiol* 260: H1590, 1991
- 30- **Levine FJ, Greenfield AJ and Goldstein I:** Arteriographically determined occlusive disease within the hypogastric-cavernous bed in impotent patients following blunt perineal and pelvic trauma. *J Urol* 144: 1147-1153, 1990.